

دانشگاه پیام نور
دانشکده علوم انسانی
گروه علوم تربیتی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته علوم تربیتی (برنامه ریزی درسی)

عنوان پایان نامه

بررسی میزان کارایی برنامه درسی رشته کارشناسی مترجمی
زبان انگلیسی در رفع نیازهای جامعه

استاد راهنما:

آقای دکتر بهمن زندی

استاد مشاور:

آقای دکتر محمدرضا سرمدی

نگارش:

فاطمه صدیقی خویدک

تیر ۱۳۸۸

تقدیم به:

وجود پر برکت پدر و مادر عزیزم،

به خاطر حمایت‌های بی پایان

و محبت‌های بی کرانشان

و

همسر خوبم،

به خاطر همراهی و یاری همیشگی‌اش.

"من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق"

تقدیر و تشکر

سپاس بی پایان خداوند علیم را که فرصت و توان آموختن دوباره‌ام داد و در این راه دوستان زیادی یاریم نمودند که هر چند توان جبران محبت ایشان را ندارم، اما بر خود واجب می‌دانم هر چند مختصر و در همین صفحات از ایشان تشکر نمایم.

جناب آقای دکتر بهمن زندی، استاد راهنمای این پایان‌نامه که علاوه بر زحمات فراوانی که در راهنمایی این جانب متحمل شدند، در طی این مقطع نیز از ایشان مطالب زیادی آموختم. جناب آقای دکتر محمدرضا سرمدی، استاد مشاور این طرح که همواره با رویی گشاده در جهت رفع موانع این طرح، پاسخگو و همراه بودند.

همچنین به رسم ادب از کلیه اساتید گروه علوم تربیتی به خاطر تمام زحماتشان در برگزاری کلاسهای مفید و آموزنده، تشکر ویژه می‌نمایم. همچنین از کلیه کارکنان زحمتکش دانشگاه پیام نور، بخصوص کارشناسان محترم آموزش، کمال تشکر را دارم.

و نیز از کلیه اعضای هیأت علمی و کارشناسان و دانشجویان محترمی که در دانشگاه های پیام نور، علامه طباطبایی و آزاد اسلامی با تکمیل و استرداد پرسشنامه به انجام بهینه این طرح کمک نموده اند، کمال قدردانی را می‌نمایم.

چکیده

جذب فارغ التحصیلان دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور در بازار کار منوط به داشتن توانایی ها و ویژگی هایی می باشد که که بخشی از آنها در طول دوران تحصیل در دانشگاه ها ایجاد می گردد. عدم تناسب بین فرایندها و مواد آموزشی رشته های تحصیلی موجود در دانشگاه ها با مهارت ها و توانایی های مورد نیاز بازار کار مهمترین عامل موفق نبودن فارغ التحصیلان در کارایی و اشتغال است و بدین جهت ضرورت بازنگری و تجدیدنظر در برنامه درسی به لحاظ پیشرفت سریع علوم و انطباق آن با نیازهای بازار کار احساس می شود.

با توجه به اینکه رشته **ترجیم مترجم** در ایران با تأکید ویژه ای بر فرهنگ، تأثیرات ترجمه، بحث های فرهنگی تطبیقی و زمینه های فرهنگ سازی از طریق ترجمه را مورد مطالعه و بررسی قرار می دهد و نیز با نظر به اینکه نقش ترجمه در توسعه علوم و فنون دو سویه است: از یک سو می توان با ترجمه منابع مهم علمی و فنی موجود در کشورهای دیگر به زبان فارسی، انتقال علم و فن به کشور را تسهیل و علوم و فنون جدید را بومی کرد، و از سوی دیگر هم می توان با ترجمه افکار بلند، اندیشه های تابناک، و نظریات مهم موجود در علوم انسانی خودی به زبانهای زنده جهان در نشر و توسعه علوم انسانی در عرصه بین المللی گام برداشت، لذا ضرورت دارد برنامه درسی این رشته از هر لحاظ بررسی شود تا با مطالعه این برنامه و انطباق هرچه بیشتر آن با نیازهای بازار کار توانمندسازی دانش آموختگان این رشته و بهبود وضعیت جذب آنان در بازار کار را حفظ نمود.

این پژوهش جزو تحقیق های کاربردی و یک تحقیق کیفی است که بر حسب نحوه گردآوری داده ها از آن به عنوان یک تحقیق توصیفی نام برده که به صورت پیمایشی و با روش مقطعی انجام پذیرفته است. ابزار اصلی گردآوری اطلاعات پرسشنامه بوده و روایی آن از طریق روایی صوری و محتوایی و پایایی آن با استفاده از فرمول ضریب آلفای کرونباخ و برابر ۰/۸۶. محاسبه گردیده است.

جامعه آماری پژوهش شامل سه گروه است:

- دانشجویان: انتخاب نمونه از این جامعه به صورت کنترل شده بود؛ یعنی با توجه به عنوان تحقیق می بایست فقط دانشجویان ترم آخر انتخاب شده و مورد پرسش واقع شوند.
- مدرسین و اعضای هیئت علمی دانشگاه های علامه طباطبایی، پیام نور و آزاد اسلامی
- کارشناسان (مترجمین) شاغل به حرفه تخصصی در دارالترجمه ها

در این پژوهش از پارامترهای آمار توصیفی نظیر فراوانی، درصد، فراوانی نسبی، میانگین و انحراف از معیار و از پارامترهای آمار استنباطی از آزمون "تی استیودنت"، تحلیل واریانس یکراهه، آزمون تعقیبی شفه و توکی در تجزیه و تحلیل آماری سؤالات پرسشنامه و در نهایت پاسخ دهی به سؤالات تحقیق استفاده شده است.

نتایج پژوهش حاضر نشان می دهند که بر اساس اصول و معیارهای پیشنهادی در برنامه ریزی درسی، و با توجه به اظهارنظرهای دانشجویان و کارشناسان (مترجمین) برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی در دانشگاه ها در هر یک از ابعاد ۵ گانه اهداف، محتوا، روش، امکانات و تجهیزات و ارزشیابی و نیز روزآمد بودن، کارایی لازم را ندارد و البته خلاف این نظر در نظرهای اعضای هیئت علمی به دست آمد که ایشان معتقد بودند برنامه درسی این رشته در ابعاد فوق الذکر، کاملاً کارایی دارد، فقط در مؤلفه روزآمد بودن هر سه گروه نمونه یعنی دانشجویان، مدرسین و مترجمین با هم هم عقیده بوده و اذعان داشته اند که برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی روزآمد نمی باشد.

در پایان با توجه به ادبیات بررسی شده (شامل کتب، مقالات، پایان نامه های تحصیلی، منابع اینترنتی و ...) و اظهارنظرهای کارشناسانه مدرسین مربوطه و تجربیات شخصی محقق به عنوان دانشجوی این رشته پیشنهاداتی (راهبردهای کاربردی) برای بهبود وضعیت موجود و انجام تحقیقات بیشتر در این زمینه ارائه شده است.

کلید واژه ها

رشته مترجمی زبان انگلیسی، برنامه درسی، کارایی، بازار کار، فارغ التحصیلان، روزآمدی، مقطع کارشناسی

فصل اول: مقدمه

شماره صفحه

- ۱ - مقدمه
- ۱ - بیان مسئله
- ۲ - سؤالات اصلی پژوهش
- ۲ - سؤالات فرعی پژوهش
- ۳ - هدف اصلی پژوهش
- ۳ - اهداف فرعی پژوهش
- ۳ - ضرورت و اهمیت پژوهش
- ۵ - تعریف متغیرها و اصطلاحات پژوهش

فصل دوم: ادبیات موضوعی و پیشنهاد تحقیق

بخش اول: کلیات برنامه درسی

- ۸ - مقدمه
- ۹ - وظایف دانشگاه ها
- ۱۰ - رویکرد جدید نسبت به نقش آموزش عالی
- ۱۱ - چالش های آموزش عالی در ایران
- ۱۱ - کارایی چیست؟
- ۱۲ - تعاریف کارآمدی و اثربخشی
- ۱۳ - بررسی مفاهیم کارایی، اثربخشی و بهره وری در سازمان
- ۱۴ - تفاوت کارایی و اثربخشی
- ۱۵ - برنامه درسی چیست؟
- ۱۶ - تاریخچه برنامه درسی
- ۱۸ - مبنای برنامه درسی؛ بررسی وضعیت موجود در ایران
- ۱۸ - دیدگاه های رایج در برنامه ریزی درسی؛ بررسی مدل رایج در ایران
- ۲۳ - مدل های منطقی در تصمیم گیری برنامه ریزی درسی؛ بررسی مدل رایج در ایران
- ۲۴ - عناصر و اجزای برنامه درسی
- **اهداف برنامه درسی ۲۵**
- ۲۶ - سطوح تصمیم گیری در مورد اهداف آموزشی
- ۲۶ - ضرورت و اهمیت وجود اهداف آموزشی
- ۲۷ - طبقه بندی و انواع اهداف آموزشی
- ۲۸ - انتخاب اهداف آموزشی
- ۳۰ - **محتوا**
- ۳۰ - منابع تعیین محتوا

- ۳۱ - معیارهای انتخاب محتوا
- ۳۲ - روش های آموزشی
- ۳۳ - تقسیم بندی و انواع روش های آموزشی
- ۳۸ - امکانات و تجهیزات آموزشی
- ۳۸ - آشنایی با برخی از امکانات و تجهیزات آموزشی
- ۴۰ - نحوه انتخاب و استفاده از امکانات و تجهیزات آموزشی
- ۴۱ - ارزشیابی آموزشی
- ۴۱ - هدف ارزشیابی
- ۴۲ - انواع ارزشیابی
- ۴۲ - مدل های ارزشیابی
- ۴۴ - علل و ضرورت تغییر در برنامه درسی
- ۴۵ - اهداف تغییر برنامه درسی
- ۴۷ - مشکلات دانشگاه ها در خصوص بازنگری برنامه درسی

بخش دوم: مترجمی زبان انگلیسی

- ۴۸ - مقدمه
- ۴۸ - تاریخچه تربیت مترجم و تأسیس مؤسسات مترجمی در ایران و جهان
- ۵۰ - وضعیت کنونی رشته مترجمی زبان انگلیسی در ایران
- ۵۰ - مقایسه آماری رشته های تربیت مترجم زبانهای انگلیسی، فرانسه و آلمانی
- ۵۱ - بررسی واحدهای درسی مصوب رشته مترجمی زبان انگلیسی
- ۵۴ - بررسی وظایف دانشگاه ها در رابطه با رشته کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی
- ۵۵ - هدف و سیاستگذاری رشته تربیت مترجم در ایران و اروپا
- ۵۵ - ترجمه مقدمه ای بر تولید علم
- ۵۵ - فرهنگ سازی یکی از وظایف ترجمه
- ۵۶ - نقش ترجمه در نوآوری و توسعه افکار
- ۵۶ - نقش ترجمه در توسعه علمی ایران و جهان
- ۵۷ - ترجمه در خدمت توسعه
- ۵۸ - مهارت های مورد نیاز مترجم (از دیدگاه دانشمندان ایران و سایر کشورها)
- ۶۰ - عوامل مؤثر در فرایند ترجمه از نگاه مترجمان ایرانی
- ۶۱ - روش های آموزش ترجمه از گذشته تا کنون
- ۶۲ - طرح یک مشکل در آموزش ترجمه در ایران
- ۶۲ - روش های حرفه ای برای آموزش ترجمه

- پیشنهاد چارچوبی نظری برای برنامه ریزی و آموزش دروس ترجمه بر اساس اصول یادگیری زبان مادری در ایران ۶۵
- بازارهای ترجمه ۶۶

بخش سوم: پیشینه پژوهش

- مقدمه ۷۰
- پیشینه تحقیقات انجام شده در خصوص برنامه درسی به استثنا برنامه درسی مترجمی زبان انگلیسی ۷۰

فصل سوم: روش تحقیق و مسائل آماری

- مقدمه ۷۳
- روش انجام پژوهش ۷۳
- جامعه آماری ۷۳
- نمونه و روش نمونه گیری ۷۴
- روش های جمع آوری اطلاعات ۷۵
- روایی ابزار اندازه گیری ۷۶
- پایایی ابزار اندازه گیری ۷۷
- مراحل جمع آوری داده ها ۷۸
- روش های تجزیه و تحلیل اطلاعات ۷۹

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل مسائل آماری

- مقدمه ۸۰
- توصیف اطلاعات فردی ۸۱
- بررسی و تجزیه و تحلیل سؤالات پرسشنامه ۹۲
- بررسی و تجزیه و تحلیل سؤالات اصلی پژوهش ۹۳
- بررسی و تجزیه و تحلیل سؤالات فرعی پژوهش ۱۲۳

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- مقدمه ۱۲۸
- نتایج مربوط به سؤالات اصلی پژوهش ۱۲۹
- پاسخ به سؤال اول پژوهش و نتیجه گیری ۱۲۹
- پاسخ به سؤال دوم پژوهش و نتیجه گیری ۱۳۰
- پاسخ به سؤال سوم پژوهش و نتیجه گیری ۱۳۱

- ۱۳۲ - پاسخ به سؤال چهارم پژوهش و نتیجه گیری
- ۱۳۳ - پاسخ به سؤال پنجم پژوهش و نتیجه گیری
- ۱۳۴ - پاسخ به سؤال ششم پژوهش و نتیجه گیری
- ۱۳۶ - نتایج مربوط به سؤالات فرعی پژوهش
- ۱۳۶ - پاسخ به سؤال اول پژوهش و نتیجه گیری
- ۱۳۶ - پاسخ به سؤال دوم پژوهش و نتیجه گیری
- ۱۳۶ - پاسخ به سؤال سوم پژوهش و نتیجه گیری
- ۱۳۶ - پاسخ به سؤال چهارم پژوهش و نتیجه گیری
- ۱۳۷ - پاسخ به سؤال پنجم پژوهش و نتیجه گیری
- ۱۳۸ - نگاه اجمالی
- ۱۳۹ - یافته های فرعی پژوهش
- ۱۳۹ - جمع بندی
- ۱۴۱ - پیشنهادات بر اساس نتایج پژوهش (ارائه راهبردهای کاربردی)
- ۱۴۲ - پیشنهادات محقق
- ۱۴۳ - محدودیت های پژوهش
- ۱۴۳ - مشکلات

پیوست و ضمائم

- ۱۴۴ - منابع فارسی
- ۱۴۷ - منابع لاتین
- ۱۴۸ - نمونه پرسشنامه
- ۱۵۴ - چکیده لاتین

فهرست جداول و نمودارها

جداول:

- ۱۴ - جدول ۱-۲ تعاریف کارایی و اثربخشی
- ۴۷ - جدول ۲-۲ وضعیت سهم بازنگری برنامه های درسی رشته های تحصیلی به تفکیک دانشگاه ها
- ۷۵ - جدول ۱-۳ مقادیر ضریب آلفای کرونباخ
- ۷۸ - جدول ۱-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک جنسیت دانشجویان
- ۷۹ - جدول ۲-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک جنسیت مدرسین
- ۸۰ - جدول ۳-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک جنسیت مترجمین
- ۸۱ - جدول ۴-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک محل تحصیل دانشجویان
- ۸۲ - جدول ۵-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک آخرین مدرک تحصیلی مدرسین
- ۸۳ - جدول ۶-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک محل اخذ مدرک مدرسین
- ۸۴ - جدول ۷-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک مرتبه علمی مدرسین
- ۸۵ - جدول ۸-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک سابقه تدریس مدرسین
- ۸۶ - جدول ۹-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک میزان تحصیلات مترجمین
- ۸۷ - جدول ۱۰-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک محل تحصیل مترجمین
- ۸۸ - جدول ۱۱-۴ توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک سابقه کار حرفه ای به عنوان مترجم
- ۹۰ - جدول ۱۲-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سؤال اول از نظر دانشجویان
- ۹۰ - جدول ۱۳-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به اهداف آموزشی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه دانشجویان
- ۹۱ - جدول ۱۴-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سؤال اول (نمره کل گویه ها)
- ۹۱ - جدول ۱۵-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سؤال اول از نظر مدرسین
- ۹۰ - جدول ۱۶-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به اهداف آموزشی رشته مترجمی زبان انگلیسی از نظر مدرسین
- ۹۲ - جدول ۱۷-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سؤال اول (نمره کل گویه ها)
- ۹۳ - جدول ۱۸-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سؤال اول از دیدگاه مترجمین
- ۹۳ - جدول ۱۹-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به اهداف آموزشی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مترجمین
- ۹۴ - جدول ۲۰-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سؤال اول (نمره کل گویه ها)
- ۹۵ - جدول ۲۱-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سؤال دوم از نظر دانشجویان
- ۹۵ - جدول ۲۲-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه دانشجویان
- ۹۶ - جدول ۲۳-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سؤال دوم (نمره کل گویه ها)
- ۹۶ - جدول ۲۴-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سؤال دوم از نظر مدرسین

- جدول ۲۵-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مدرسین
۹۷
- جدول ۲۶-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال دوم (نمره کل گویه ها)
۹۷
- جدول ۲۷-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سؤال دوم از نظر مترجمین
۹۸
- جدول ۲۸-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مترجمین
۹۸
- جدول ۲۹-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال دوم (نمره کل گویه ها)
۹۹
- جدول ۳۰-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سؤال سوم از نظر دانشجویان
۱۰۰
- جدول ۳۱-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به تناسب روش های آموزشی مورد استفاده در برنامه درسی مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه دانشجویان
۱۰۰
- جدول ۳۲-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال سوم (نمره کل گویه ها)
۱۰۱
- جدول ۳۳-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال سوم از نظر مدرسین
۱۰۱
- جدول ۳۴-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به تناسب روش های آموزشی مورد استفاده در برنامه درسی مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مدرسین
۱۰۲
- جدول ۳۵-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال سوم (نمره کل گویه ها)
۱۰۲
- جدول ۳۶-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال سوم از نظر مترجمین
۱۰۳
- جدول ۳۷-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به تناسب روش های آموزشی مورد استفاده در برنامه درسی مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مترجمین
۱۰۴
- جدول ۳۸-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال سوم (نمره کل گویه ها)
۱۰۴
- جدول ۳۹-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال چهارم از نظر دانشجویان
۱۰۵
- جدول ۴۰-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به صحیح بودن روشهای ارزشیابی مورد استفاده در برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه دانشجویان
۱۰۶
- جدول ۴۱-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال چهارم (نمره کل گویه ها)
۱۰۶
- جدول ۴۲-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال چهارم از نظر مدرسین
۱۰۷
- جدول ۴۳-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به صحیح بودن روشهای ارزشیابی مورد استفاده در برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مدرسین
۱۰۷
- جدول ۴۴-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال چهارم (نمره کل گویه ها)
۱۰۸
- جدول ۴۵-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال چهارم از نظر مترجمین
۱۰۸
- جدول ۴۶-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به صحیح بودن روشهای ارزشیابی مورد استفاده در برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مترجمین
۱۰۹
- جدول ۴۷-۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال چهارم (نمره کل گویه ها)
۱۰۹
- جدول ۴۸-۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال پنجم از نظر دانشجویان
۱۱۰

- ۱۱۱ - جدول ۴-۴۹ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به تناسب امکانات و تجهیزات آموزشی مورد استفاده در برنامه درسی مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه دانشجویان
- ۱۱۱ - جدول ۴-۵۰ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال پنجم (نمره کل گویه ها)
- ۱۱۲ - جدول ۴-۵۱ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال پنجم از نظر مدرسین
- ۱۱۲ - جدول ۴-۵۲ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به تناسب امکانات و تجهیزات آموزشی مورد استفاده در برنامه درسی مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مدرسین
- ۱۱۳ - جدول ۴-۵۳ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال پنجم (نمره کل گویه ها)
- ۱۱۳ - جدول ۴-۵۴ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال پنجم از نظر مترجمین
- ۱۱۴ - جدول ۴-۵۵ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به مناسب بودن امکانات و تجهیزات آموزشی مورد استفاده در برنامه درسی مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مترجمین
- ۱۱۴ - جدول ۴-۵۶ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال پنجم (نمره کل گویه ها)
- ۱۱۵ - جدول ۴-۵۷ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سؤال ششم از نظر دانشجویان
- ۱۱۶ - جدول ۴-۵۸ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به روزآمد بودن برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه دانشجویان
- ۱۱۶ - جدول ۴-۵۹ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال ششم (نمره کل گویه ها)
- ۱۱۷ - جدول ۴-۶۰ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال ششم از نظر مدرسین
- ۱۱۷ - جدول ۴-۶۱ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به روزآمد بودن برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مدرسین
- ۱۱۸ - جدول ۴-۶۲ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال ششم (نمره کل گویه ها)
- ۱۱۸ - جدول ۴-۶۳ توزیع فراوانی و درصد گویه های مربوط به سوال ششم از نظر مترجمین
- ۱۱۹ - جدول ۴-۶۴ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد گویه های مربوط به روزآمد بودن برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از دیدگاه مترجمین
- ۱۱۹ - جدول ۴-۶۵ نتایج آزمون t تک نمونه ای در مورد سوال ششم (نمره کل گویه ها)
- ۱۲۰ - جدول ۴-۶۶ نتایج آزمون t مستقل در مورد سؤال اول (فرعی)
- ۱۲۱ - جدول ۴-۶۷ نتایج تحلیل واریانس یکراهه در مورد تفاوت میانگین نظرات مدرسین در مورد محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک محل کار
- ۱۲۱ - جدول ۴-۶۸ نتایج آزمون تعقیبی شفه مورد تفاوت میانگین نظرات مدرسین در مورد محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک محل کار
- ۱۲۲ - جدول ۴-۶۹ نتایج تحلیل واریانس یکراهه در مورد تفاوت میانگین نظرات مدرسین در مورد محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک مرتبه علمی
- ۱۲۲ - جدول ۴-۷۰ نتایج آزمون تعقیبی شفه در مورد تفاوت میانگین نظرات مدرسین در مورد محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک مرتبه علمی

- جدول ۷۱-۴ نتایج تحلیل واریانس یکراهه در مورد تفاوت میانگین نظرات دانشجویان در مورد
 ۱۲۳ روشهای آموزشی درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک محل تحصیل
- جدول ۷۲-۴ نتایج آزمون تعقیبی توکی در مورد تفاوت میانگین نظرات دانشجویان در مورد
 ۱۲۳ روش های آموزشی مورد استفاده برنامه درسی زبان انگلیسی به تفکیک محل تحصیل
- جدول ۷۳-۴ نتایج تحلیل واریانس یکراهه در مورد تفاوت میانگین نظرات دانشجویان ، مدرسین
 ۱۲۴ و مترجمین رشته مترجمی زبان انگلیسی
- جدول ۷۴-۴ نتایج آزمون تعقیبی شفه مورد تفاوت میانگین نظرات اساتید، دانشجویان و مدرسین
 ۱۲۴ در مورد کارایی برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی

نمودارها:

- نمودار ۱-۲ عناصر اصلی فرایند تغییر برنامه درسی
 ۴۵
- نمودار ۲-۲ فرایند تدوین و تصویب برنامه درسی
 ۴۶
- نمودار ۳-۲ مقایسه آماری رشته های تربیت مترجم زبانهای انگلیسی، فرانسه و آلمانی
 ۵۰
- نمودار ۴-۲ مقایسه تعداد دانشجویان ورودی ۱۳۸۲ در رشته های تربیت مترجم انگلیسی، فرانسه و آلمانی
 ۵۱
- نمودار ۱-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک جنسیت دانشجویان
 ۷۸
- نمودار ۲-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک جنسیت مدرسین
 ۷۹
- نمودار ۳-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک جنسیت مترجمین
 ۸۰
- نمودار ۴-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک محل تحصیل دانشجویان
 ۸۱
- نمودار ۵-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک آخرین مدرک تحصیلی مدرسین
 ۸۲
- نمودار ۶-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک محل اخذ مدرک مدرسین
 ۸۳
- نمودار ۷-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک مرتبه علمی مدرسین
 ۸۴
- نمودار ۸-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک سابقه تدریس مدرسین
 ۸۵
- نمودار ۹-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک میزان تحصیلات مترجمین
 ۸۶
- نمودار ۱۰-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک محل تحصیل مترجمین
 ۸۷
- نمودار ۱۱-۴ درصد آزمودنیها به تفکیک سابقه کار حرفه ای به عنوان مترجم
 ۸۸

فصل اول

مقدمه و بیان

مسئله

مقدمه

جذب فارغ التحصیلان دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی در بازار کار منوط به داشتن توانائی ها و ویژگی هایی است که بخشی از آنها می بایست در طول دوران تحصیل در دانشگاه ها ایجاد گردد. به نظر می رسد عدم تناسب بین فرایندها و مواد آموزشی رشته های تحصیلی موجود در دانشگاه ها با مهارت ها و توانائی های مورد نیاز بازار کار، مهمترین عامل موفق نبودن فارغ التحصیلان در کاربایی و اشتغال می باشد که یکی از این عوامل مربوط به عوامل درونی (عدم تناسب بین محتوا آموزشی با مهارت های شغلی) است (رحمانی و نظری کتولی، ۱۳۸۶). موضوع این پژوهش "بررسی میزان کارایی برنامه درسی رشته کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی در رفع نیازهای جامعه" انتخاب گردید و در این پژوهش به مطالعه و بررسی تأثیرات آموخته های دانشگاهی بر فارغ التحصیلان این رشته در بهره ور بودن مؤثر در محیط کار پرداخته می شود و در آن منظور از مطالعه، ارزیابی فرایند بررسی و جمع آوری اطلاعات و توصیف اثربخشی آموخته های دانشگاهی این رشته بر فارغ التحصیلان است. پیش شرط رسیدن به این هدف دستیابی به اطلاعاتی همانند بررسی جنبه های مختلف برنامه درسی و تاثیر گذاری آن بر جذب و ادامه اشتغال فارغ التحصیلان است که پس از اخذ این اطلاعات پایه، کارایی برنامه درسی که مدنظر این پژوهش است بررسی می گردد.

بیان مسئله

توسعه همه جانبه و پایدار در هر جامعه بدون توسعه نیروی انسانی توهمی بیش نیست و توسعه نیروی انسانی نیازمند پیشرفت تحصیلی بویژه در بخش آموزش عالی است. گسترش دانش نه تنها خود مستقیماً زمینه بسط انتخاب های انسانی را فراهم می آورد بلکه از طریق ایجاد دسترسی بیشتر به فرصت های اشتغال، زمینه شرایط زندگی بهتر را ایجاد می کند. آموزش عالی در ایران نقش مهمی را در زندگی اجتماعی ایفا می کند و در چند دهه اخیر دولت توجه خاصی برای پیشرفت های تحصیلی شهروندان مبذول داشته است. ایجاد هماهنگی و تمرکز در برنامه ریزی ها و سیاست گذاری های نظام آموزش عالی، ایجاد قطب های علمی - تخصصی در دانشگاه های مستعد و ارتقای سطح علمی سایر مؤسسات به کمک این قطب ها، اصلاح هرم دانشجویی به نفع دوره های کارشناسی ارشد و دکتری، اصلاح شیوه های پذیرش دانشجو به منظور ایجاد تعادل نسبی منطقه ای و پذیرش داوطلبان با کیفیت بالاتر از مهمترین سیاست های حمایتی آموزش عالی در برنامه های توسعه اول و دوم بوده است (سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۸۷، ۱۱۰-۱۰۵).

همچنین بر اساس بندهای {ج} و {ه} ماده ۴۹ فصل چهارم برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، دولت به منظور استقرار جامعه اطلاعاتی و تضمین دسترسی گسترده و امن و ارزان شهروندان به اطلاعات مورد نیاز، موظف به ارزیابی مستمر دانشگاه ها به منظور تکیه بر ایجاد قطب های علمی بر اساس مزیت های نسبی و نیازهای آتی کشور و بازنگری در رشته های دانشگاهی بر مبنای نیازهای اجتماعی بازار کار و تحولات علمی می باشد (سازمان مدیریت و برنامه ریزی، ۱۳۸۳، ۵۲).

همچنین در صورت مراجعه به افکار عمومی و یا به استناد اسناد گزارش ملی توسعه انسانی سازمان برنامه و بودجه و یا تحقیقات انجام یافته در سازمان فوق و گزارشات رسمی مرکز آمار ایران می توان با تکیه بر آمار ارائه شده بیان نمود گرچه سهم شاغلان دارای تحصیلات عالی در کل با افزایش چشمگیری روبرو بوده است ولی بهره وری

نیروی کار دارای تحصیلات عالی اغلب منفی بوده است و در سالهای اخیر رشد منفی آن شتاب گرفته است و روند افزایش شاغلان سطح عالی بر اساس سازوکارهای بازار نبوده بلکه بیشتر تحت تاثیر حجم انبوه فارغ التحصیلان دارای آموزش عالی بوده است که در بخش های مختلف به کار مشغول بوده اند (عارف نیا، ۱۳۸۱، ۱۵-۳).

در این بین برنامه های درسی آموزش عالی از جمله عوامل و عناصری هستند که در تحقق بخشیدن به اهداف آموزش عالی نقش بسزایی دارند از این رو برنامه های درسی که قلب مراکز دانشگاهی به شمار می آیند، آینه نقش ها و اهداف آموزش عالی و شایسته توجه دقیق هستند. لذا با توجه به رسالت ها، اهداف و نقش آموزش عالی در عصر حاضر، برنامه های درسی باید اصلاح و بازنگری شود (نوروززاده، ۱۳۸۳، ۱۳۸-۱۲۳).

نوع برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی در مقطع کارشناسی به گونه ای است که فارغ التحصیلان پس از فراغت از تحصیل در زمینه استفاده از دانش نظری در تجارب کاربردی انتظارات بازار کار را برآورده نمی کنند و با توجه به اینکه ترجمه همواره فعالیتی بحث انگیز بوده است؛ در قرن بیستم به علل متعدد از جمله نیاز به ارتباط نزدیک تر و تفاهم متقابل در میان ملل، سطوح بالاتر سواد و توسعه اقتصادی و فنی، جایگاه مهم تری یافته است. در گذشته، ادبا، شعرا، شخصیت های مذهبی و فلاسفه دیدگاه های متفاوتی درباره ترجمه ارائه می دادند که عمدتاً از طریق تجربه شخصی به دست می آوردند (ملانظر، ۱۳۸۲)، این پژوهش به منظور بررسی و مطالعه میزان کارایی برنامه درسی تربیت مترجم در رفع نیازهای جامعه و ارائه راهکارها و پیشنهادات لازم به منظور هرچه بهتر برنامه ریزی کردن برنامه درسی این رشته در جهت نیل به اهداف ذکر شده در سرفصل دروس این رشته؛ [الف- کسب مهارت های چهارگانه درک مطلب، حرف زدن، خواندن و نوشتن، و ب- آشنایی با فنون ترجمه، تمرین کافی در زمینه ترجمه و شکوفایی ذوق و علاقه به ترجمه]، طراحی، برنامه ریزی و اجرا شده است.

در این پژوهش با توجه به مطالب فوق و به منظور مشخص کردن کارایی برنامه درسی در رفع نیازهای جامعه، سؤالات زیر طراحی و سعی در جمع آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آنها و پاسخگویی به آنها گردید:

سؤالات اصلی پژوهش

- ۱- تا چه میزان اهداف برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی در رفع نیازهای جامعه کارایی دارند؟
- ۲- تا چه میزان محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تحقق اهداف کمک می کنند؟
- ۳- آیا روش های آموزشی مورد استفاده در برنامه های درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی برای تحقق اهداف آموزشی مناسب هستند؟
- ۴- آیا در ارزشیابی های برنامه های درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی روش های صحیح به کار گرفته می شوند؟
- ۵- آیا در اجرای برنامه های درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی از امکانات و تجهیزات لازم استفاده می شود؟
- ۶- آیا برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی روزآمد می باشد؟

سؤالات فرعی پژوهش

- ۱- آیا بین نظرات دانشجویان و مدرسین رشته مترجمی زبان انگلیسی در مورد کارایی برنامه درسی این رشته تفاوت معناداری وجود دارد؟

- ۲- آیا بین نظرات مدرسین در مورد محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک محل کار آنها تفاوت وجود دارد؟
- ۳- آیا بین نظرات مدرسین در مورد محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک مرتبه علمی آنها تفاوت وجود دارد؟
- ۴- آیا بین نظرات دانشجویان در مورد روش های آموزشی مورد استفاده در برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک محل تحصیل آنها تفاوت وجود دارد؟
- ۵- آیا بین نظرات دانشجویان و مدرسین و مترجمین (شاغلین) رشته مترجمی زبان انگلیسی در مورد کارایی برنامه درسی این رشته تفاوت معناداری وجود دارد؟

هدف اصلی پژوهش

هدف از انجام این پژوهش بررسی میزان کارایی برنامه درسی رشته کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی در رفع نیازهای جامعه از دید مدرسین و دانشجویان این رشته و نیز مترجمین (شاغلین) می باشد.

اهداف فرعی پژوهش

- دستیابی به رابطه احتمالی بین نظرات دانشجویان و مدرسین رشته مترجمی زبان انگلیسی در مورد کارایی برنامه درسی این رشته.
- دستیابی به رابطه احتمالی بین نظرات مدرسین در مورد محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک محل کار ایشان.
- دستیابی به رابطه احتمالی بین نظرات مدرسین در مورد محتوای برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک مرتبه علمی ایشان.
- دستیابی به رابطه احتمالی بین نظرات دانشجویان در مورد روش های آموزشی مورد استفاده در برنامه درسی رشته مترجمی زبان انگلیسی به تفکیک محل تحصیل ایشان.
- دستیابی به رابطه احتمالی بین نظرات دانشجویان و مدرسین و مترجمین (شاغلین) رشته مترجمی زبان انگلیسی در مورد کارایی برنامه درسی این رشته.

ضرورت و اهمیت انجام پژوهش

اهمیت اساسی سرمایه گذاری بر نیروی انسانی به عنوان عامل مهم توسعه اقتصادی از دهه ۱۹۶۰ به بعد توسط بانک جهانی پذیرفته شده است و از آن به بعد کشورهای توسعه یافته و با کمی تاخیر کشورهای در حال توسعه، برنامه ریزی و تقویت این نهاد تولیدی همت گماشته اند. اکنون دیگر پذیرفته شده است که آموزش نه تنها از حقوق اولیه و زیربنایی انسان است بلکه جز اصلی توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نیز می باشد و از طریق

پرورش نیروی انسانی متخصص مورد نیاز توسعه، می توان کمک شایانی به حل مسائل جامعه نمود و چنانچه برنامه ریزی شایسته ای انجام شود می تواند در حوزه ای مختلف حیات اجتماعی، راهگشا باشد و از جمله بازده اقتصادی به ویژه در کشورهای فقیر داشته باشند (مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، ۱۳۷۷، ۲).

همچنین دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی عهده دار رسالت هایی چون تولید دانش، تربیت نیروی متخصص مورد نیاز جامعه، گسترش فناوری، نوآوری و خلاقیت هستند و امروزه صاحب نظران معتقدند دستیابی به توسعه پایدار فقط در سایه بکارگیری دانش روز و فناوری پیشرفته حاصل می شود. بنابراین، برای قرار گرفتن در جاده توسعه و جلوگیری از عقب ماندگی باید شرایطی فراهم شود که دانشگاه ها بتوانند دانشجویان را برای بکارگیری فناوری جدید و پذیرش مسئولیت های مختلف در سطح سازمان و جامعه پرورش دهند.

جهت فراهم آمدن شرایطی که در آن نیروهای دانش آموخته بتوانند از دانش، نگرش و توانایی هایی برخوردار شوند که با نیازها و شرایط متغیر و نوین اقتصادی، صنعتی و بازار کار مشاغل فردا متناسب و هماهنگ باشد و اهتمام به این امر و تسهیل و تحقق آن، مستلزم بازنگری مجدد اهداف آموزشی، محتوای برنامه های درسی و روش های اجرایی آنها از طرفی و سنجش مجدد نیازمندی های شغلی و حرفه ای مراکز اقتصادی و صنعتی کشور از طرف دیگر باشد (ذبیحی ۱۳۸۶، ۴-۱).

از این رو با توجه به اینکه تربیت نیروهای کاردان، آگاه، توانا و دانا در جامعه که بتوانند شغل مناسب خود با تحصیلات خود بر عهده گیرند با توجه به قانون برنامه چهارم توسعه جز الزامات دولت است و همچنین با توجه به اینکه بر اساس گزارشات دفتر مطالعات فرهنگی مرکز پژوهش های مجلس ۵ برابر شدن نرخ بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی را در طول سال های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۰ که از ۴٪ به ۲۰/۹٪ رسیده متوجه نبود ارتباط منطقی بین نظام آموزش عالی و بازار کار هم از لحاظ کمی می داند (ذبیحی ۱۳۸۶، ۴-۱) از یک سو و از طرف دیگر ما علاوه بر اینکه عضوی از کشورمان هستیم، اعضای جامعه جهانی نیز هستیم که این امر به ما هویت جهانی می بخشد. بنابراین، برای ما کاملاً طبیعی است که در مورد امور جهانی فکر کرده و در حل مسائل جهانی همکاری نماییم. در این راستا، اولین و مهم ترین وسیله "زبان" است که براساس جامعه می باشد. عقاید و ایدئولوژی های ما همیشه در روش صحبت کردن ما منعکس می گردد حتی با وجود اینکه ارتباطات پوشیده بوده و فقط "مطالعه دقیق زبان" این ارتباطات پوشیده گفتاری را نمایان می سازد.

فرهنگ یک ملت با تعامل با دیگر فرهنگ ها شکوفا می گردد.

علاوه بر اینکه می دانیم که فرهنگ یک ملت با تعامل با دیگر فرهنگ ها شکوفا می شود، تنوع فرهنگی، چشمان ما را به سوی حقوق بشر می گشاید، اما تنوع فرهنگی فقط از طریق گفتگوها می تواند شناخته شود که همین ما را به ابزار اولیه گفتگو، "زبان" سوق می دهد.

نقش زبان در دنیای در حال پیشرفت از طریق "ترجمه" جامه عمل به خود می گیرد و از آنجا که مطالعه دقیق زبان با فرایندهای نوشتن و تفسیر متون و روشی که این فرایندهای مرتبط از طریق اجتماعی در ارتباط است، می توان مطالعه دقیق زبان را به عنوان روش دیگری برای مطالعات ترجمه تصور نمود.

همچنان که سیستم های ارتباطی و اطلاعاتی گسترش می یابند و پیچیده تر می شوند، جهان کوچک و کوچکتر می شود. در فرایند چنین تبادل سریع اطلاعات و به منظور بهبود ارتباطات فرهنگی یک چیز غیر قابل اجتناب است و آن "ترجمه" است. به همین دلیل است که نیاز به مترجمان زبده وجود دارد (رزمجو، ۱۳۸۳)

همانگونه که قبلاً اشاره شد، تمام جهان در حال گذر از تغییرات پیچیده ای در حوزه های مختلف مانند فن آوری و آموزش و پرورش است. این تغییرات الزاماً تأثیر مهمی بر روی سیستم های آموزش عالی از جمله برنامه های آموزش مترجمی دارد.

بنا به گفته شاه ولی (۱۳۷۵)، دانش نظری و مهارت های عملی به تنهایی برای آماده سازی دانشجویان جهت مواجهه پیشرفت ها در این حوزه کافی نیستند. نیاز به توانایی در تطبیق هم هست بنابراین لازم است که بر به روز رسانی توسط خود دانشجویان تمرکز کرده و مهارت های مرتبط ذهنی، ارتباطی و برنامه ای آنان را گسترش دهیم (رزمجو، ۱۳۸۳).

آموزش مترجمین امر مهمی است که باید اولویت خاصی برای آن قائل شد. خدمتی که مترجمین جهت گسترش فرهنگ ها و پرورش زبان ها انجام می دهند در طول تاریخ از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده است. مترجمین عوامل انتقال پیام ها از زبانی به زبان دیگر در عین حفظ عقاید و ارزش های زیربنایی فرهنگی و مباحثاتی هستند (عزب دفتری ۱۳۷۴).

کار مترجم ایجاد شرایطی است که طی آن نویسنده زبان مبدأ و خواننده زبان مقصد می توانند با یکدیگر ارتباط برقرار کنند (لطفی پور ۱۳۷۵). مترجم از معنای اصلی حاضر در متن مبدأ برای ایجاد یک متن جدید به نام متن مقصد استفاده می کند (فرح زاد ۱۳۷۵).

با در نظر گرفتن این حقایق این پرسش مطرح می شود که چه مهارت هایی برای گسترش توانایی ترجمه مورد نیاز است؟ و یک فرد چگونه می تواند مترجم خوب و قابلی گردد؟

در این پژوهش سعی بر آن است که پاسخی مناسب برای این سؤالات بیابیم و برای یافتن این پاسخ باید از ریشه؛ یعنی برنامه درسی و چگونگی کیفیت آن به بررسی مسئله بپردازیم. بدین سبب برای رسیدن به اهداف فوق الذکر ابتدا باید به مطالعه وضع موجود پرداخته شود تا علاوه بر شناخت وضعیت فعلی به راهکارهایی برای رسیدن به وضعیت مطلوب و استخراج و استنتاج آن کوشش گردد.

تعریف متغیرها و اصطلاحات پژوهش

مفاهیم نظری

– **برنامه درسی:** الگوی سازمان یافته طرح های آموزشی و پرورشی مؤسسه آموزشی به اصطلاح برنامه درسی نامیده می شود (تقی پور ظهیر، ۱۳۷۶). همچنین برنامه درسی به محتوای رسمی و غیر رسمی فرایند آموزش های آشکار و پنهان اطلاق می گردد که به وسیله آنها فراگیر تحت هدایت مؤسسه آموزشی دانش لازم را به دست می آورد، مهارت کسب می کند و گرایش های قدرشناسی و ارزش ها را در خود تغییر می دهد (ملکی، ۱۳۷۶). در این پژوهش برنامه درسی عبارتست از مجموعه ای از اهداف، سرفصل، منابع و درسها که توسط ستاد انقلاب فرهنگی و یا شورای عالی برنامه ریزی به دانشگاه ها ابلاغ شده است و عمدتاً توسط اساتید در کلاس درس اجرا می شود.

– **رشته تحصیلی:** عنوانی برای مجموعه مهارت های علمی، عملی و بینشی که در مراکز آموزش عالی به دانشجوی آموزش داده شده است تا به عنوان متخصص و صاحب نظر در آن به بازار کار عرضه شود (شجاعی، ۱۳۸۲، ۱۸).